

Leborulva, nyitott szemmel

Tisztelt résztvevők!

Isten hozott mindenkit Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetünkbe! Amint olvassuk most ezt a köszöntést, talán egyértelműbb számunkra, mint „normális” időkben, hogy valóban így van: igyekeztünk ugyan mi is, mégis ő maga hordozott és hozott el ide a tenyerén – hisz már igyekeztünk is tőle származott. A világvárvány és a szomszédságban dúló szörnyű háború okozta megrendülés még mélyebbre vési bennünk az Areopágoszon elhangzott üzenetet, azt, ami kívülről szemlélve idejétmúlt közhely, belülről azonban végső, egzisztenciális, morális és kozmikus igazságág: ő ad mindenkinek életet, lehetet és mindent. A személyes találkozások böjtjeként megélt immár több mint két esztendő után különösen hálásak vagyunk mindnyájatoknak, hogy eljöttetek, hogy jelenlétetekkel tartalmat és értelmet adtok ennek a konferenciának. Kívánjuk, hogy találkozásunk mindenben megfeleljen „a szó mélyebb értelmének”, ahogyan azt rendezvényünk névadója, intézetünk egykori professzora, Tavasz Sándor (1888–1951) megfogalmazta. „A mai ember elmegy embertársai mellett, elfut a hegyek lábai alatt, *átszalad a természet virágoskertjein, és nem lát, nem találkozik*, a szó mélyebb értelme szerint, sem embertársaival, sem a természet szépségeivel, sem a múltba visszamutató, az állandóságot hirdető hegyek bölcsességével. Mert az utazás, a nézegetés, de még a kézfogás is az emberekkel, mind nem találkozás, a szó mélyebb értelme szerint. A találkozás lélekcserét, kölcsönös hatást, felfedezést és elmélyülést jelent.” (*Erdélyi tetők*, 1938) Legyünk hát azon, hogy a most először – de reményeink szerint nem utoljára – megrendezett *Kolozsvári Tavasz- napok* „lélekcserét, kölcsönös hatást, felfedezést és elmélyülést” nyújtsanak minden résztvevő számára. Segítsen abban ez a találkozó, hogy még inkább amaz áldást mondó hajdani próféta-hoz hasonlóan élhessünk e világban: *leborulva, nyitott szemmel* (4Móz 24,4).

A szervezők

PROGRAM

Március 24., CSÜTÖRTÖK

Díszterem	14.30–14.50	MEGNYITÓ: köszöntések, ima, orgonaszó (<i>Sógor Sámuel</i>)
I. SZEKCIÓ – Moderátor: Dr. Visky S. Béla		
Bethlen-terem	15.00–15.30	Dr. Tonk Márton: Tavaszy Sándor filozófiai és közéleti tevékenysége
	15.30–16.00	Dr. Zalatnay István: Keresztyén univerzalizmus és történelmi jelen erkölcsi parancsa. Tavaszy Sándor teológiai útkeresése az 1920-as években
	16.00–16.30	Drd. Juhász Ábel: Tavaszy Sándor kálvinizmusa
	16.30–17.00	Dr. Pethő Sándor: Kolozsvártól Budapestig. Somló Bódog elfelejtett filozófiai műve
	17.00–17.30	SZÜNET
	17.30–18.00	Dr. Borsi Attila: A követés ethosza – az etikus követés. Bonhoeffer lelkeségértelmezésének etikai relevanciája a 21. században
	18.00–18.30	Dr. Geréb Zsolt: Tavaszy Berlinben
	18.30–19.00	Pop Titusz: Széljegyzetek Pierre Abélard etikájához

Március 24., CSÜTÖRTÖK

II. SZEKCIÓ – Moderátor: Dr. Fazakas Sándor		
205. terem	15.00–15.30	Dr. Juhász Tamás: Isten országa és az egyház kapcsolata Tavaszy Sándornál
	15.30–16.00	Dr. Horváth Levente: <i>Facie ad faciem</i> – nincs tehát alibi a létben. Tavaszy Sándor és Lukács György Kierkegaard-recepciójáról
	16.00–16.30	Drd. Bacsó István: Történelemfilozófiai szempontok Tavaszy Sándor teológiájában
	16.30–17.00	Dr. Fazakas Sándor: Vályi Nagy Ervin etikájának aktualitása
	17.00–17.30	SZÜNET
	17.30–18.00	Dr. Tódor Csaba: Az analógia fogalma a protestáns teológiában
	18.00–18.30	Drd. Pétery-Schmidt Zsolt: A Szentháromság dogmájának haszna a politikai teológiában. Erik Peterson és Carl Schmitt vitájának teológiai olvasata
	18.30–19.00	Dr. Füstí-Molnár Szilveszter: A keresztyén egyház és a kontextus változásai. Hogyan segítheti a liminalitás fogalma az ekklesiológiát?
	Díszterem	19.00–19.30

Konviktus

19.30

VACSORA

Figyelem:

Fél óra áll minden előadó rendelkezésére, beleértve az előadást követő beszélgetést is!

Március 25., PÉNTEK

Díszterem	8.00–8.20	ÁHÍTAT
I. SZEKCIÓ – Moderátor: Dr. Németh Tamás		
Bethlen-terem	8.30–9.00	Dr. Németh Tamás: Idő és eszkatológia
	9.00–9.30	Dr. Pólya Katalin: A (társadalmi) nemek harca
	9.30–10.00	Drd. Simon János: Kimozdulás az idegenbe: turisták, menekültek, zarándokok
	10.00–10.30	SZÜNET
	10.30–11.00	Dr. Kovács Barna: A 'bizalom követelése' Knud Ejler Løgstrup szemléletében
	11.00–11.30	Debreczeni István: A Sabbat eszkatológiai jelentősége ma
	11.30–12.00	Balázs Gergő: „Feltámadott az Úr bizonyjal!” A húsvéti esemény történetiségének vitája N. T. Wright, W. L. Craig és M. Licona szempontjai alapján
	12.00–12.30	Dr. Visky S. Béla: A Radikális Ortodoxia és annak negyvenkét tétele

Figyelem:

Fél óra áll minden előadó rendelkezésére, beleértve az előadást követő beszélgetést is!

Március 25., PÉNTEK

II. SZEKCIÓ – Moderátor: Dr. Lengyelne Püsök Sarolta			
205. terem	8.30–9.00	Dr. Papp György: A dogma, dogmatörténet és dogmatika összefüggései	
	9.00–9.30	Dr. Lengyelne Püsök Sarolta: Az Isten képmására, férfivá és nővé teremtett ember	
	9.30–10.00	Dr. Papp Zsolt: Tolerancia és társadalmi jogosság Jézus etikája alapján	
	10.00–10.30	SZÜNET	
	10.30–11.00	Dr. Nagy Alpár: 100 éves az erdélyi református belmisszió – tanulságok egy mai eklézsiológia számára	
	11.00–11.30	Drd. Sógor Géza: Stanley Hauerwas. A politikai teológia haszna kisebbségi helyzetben	
	11.30–12.00	Kovács Szabolcs: A szerencsétlenség, mint az Istenhez vezető út Simone Weil gondolkodásában	
	12.00–12.30	Dr. Vítus-Bulbuk István: A teológia lehetősége	
	12.30–12.45	SZÜNET	
	Díszterem	12.45– 13.45	KEREKASZTAL-BESZÉLGETÉS a teológiai intézetek képviselőivel
	Díszterem	13.45–14.00	ZÁRÁS: köszönet, ima, orgonaszó (Sógor Sámuel)

Konviktus

14.00

EBÉD

Drd. BACSÓ ISTVÁN:

*Történelemfilozófiai szempontok
Tavaszy Sándor gondolkodásában*

Az első világháborút követően az erdélyi magyar szellemi élet vezetői az új történelmi helyzetben keresték a megmaradás lehetőségeit, munkásságukkal igyekeztek hozzájárulni a kisebbségi létbe szorult közösség fennmaradásához. Tavasz Sándor református teológusként és filozófusként számos írásában történelmi perspektívából, a különböző eszmei irányzatok bábeli zűrzavarában mutat világos utat az erdélyi magyarság számára.

*Bacsó István 2017-ben szerzett lelkészi diplomát a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben. Filozófiai tanulmányokat végzett a BBTE Történelem és Filozófia Karán, ahol 2016-ban licenciatusi oklevelet szerzett. Jan Milic Lochman ösztöndíjasként 2016–17-ben tanulmányi évet töltött Bázelen. 2018-tól a DRHE doktori iskolájának hallgatója. 2017 és 2019 között a Kóhalmi Református Egyházközség és Szórványdiákokthon gyakornok, majd beosztott lelképásztora. 2019-től a Székelytamásfalvi Református Egyházközség lelképásztora.
realbacso@yahoo.com*

BALÁZS GERGŐ:

„Feltámadott az Úr bizony!” A húsvéti esemény történetiségének vitája N. T. Wright, W. L. Craig és M. Licona szempontjai alapján

A feltámadás csodája egy olyan keresztény hittétel, amely a felvilágosodás kora és a természettudomány térhódítása óta számos kérdést vet fel. A 21. század emberének is szüksége lehet olyan támpontokra, amelyek segítenek tisztázni, hogy miként tekinthetünk a húsvéti eseményekre. Az előadás során a címben említett három neves kutató munkáira támaszkodva keressük ezeket.

*Balázs Gergő a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet elsőéves magiszteri hallgatója.
gergobalazs8@yahoo.com*

Dr. BORSI ATTILA:

*A követés ethosza – az etikus követés.
Bonhoeffer lelkiségértelmezésének etikai relevanciája
a 21. században*

A keresztyén élet értelmezése református megközelítésben kiemelt figyelmet szentel a megszentelődésről szóló tanításnak, ami gyakran így is a megigazulástan „árnyékába” kerül. A ’mit hiszünk és ’mit cselekedjünk’ kapcsolatának kérdése ez. Az előadás ennek egy inverz megközelítésére tesz kísérletet Bonhoeffernek a *Közösségben* és a *Követés* című művein alapján. Annak kérdéskörét vizsgálja, hogy a keresztyén lelkiségértelmezés, keresztyén életgyakorlat miként ad meghatározó impulzusokat magának a keresztyén etikának.

*Borsi Attila János teológus, református lelkész. Teológiai tanulmányait Debrecenben végezte. További kutatómunkát folytatott az USA-ban és Németországban. A Debreceni Református Hittudományi Egyetemen szerzett PhD-fokozatot rendszeres teológiai tárgykörben. A Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar Szabadbölcsészeti Tan-székiének egyetemi docense, a Benda Kálmán Bölcsész- és Társadalomtudományi Szakkollégium igazgatóhelyettese, a Vác-Felsővárosi Református Egyházközség lelkésze.
borsi.attila@kre.hu*

DEBRECZENI ISTVÁN:

A Sabbat eszkatológiai jelentősége ma

Jelen előadásban arra teszünk kísérletet, hogy a keresztyén életre nézve felmutassuk a Sabbatnak a teremtéstanon túlmutató, és azt kiszélesítő, eszkatológikus jellegét. Főként huszadik századi és kortárs teológusok munkáira alapozva a Sabbatot a teremtés, megváltás és eszkatológia összetartozásának foglalatoként tekintjük. A „Novum”, „Shekinah”, „Katapause és Sabbatismos”, vagy éppen a jel és pecsét kategóriáin keresztül igyekszünk teológiai támpontokat nyújtani egy holisztikus eszkatológiai vízióhoz, valamint a nyugalom napjának gazdagabb átéléséhez.

*Debreczeni István református lelképásztor. 1992-ben született Kolozsváron. Teológiai tanulmányait a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben végezte 2013 és 2020 között. Cserediákként és ösztöndíjasként tanult a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen, a Lipcsei Egyetem teológia karán, jelenleg pedig a Kampen-Utrechti Teológia mesterképzésének hallgatója interkulturális református teológia szakon. Segédlelkészi szolgálatát a Kolozsvár-Törökvágási Református Egyházközségben végezte 2020–2021 között.
istvan_debreczeni@yahoo.com*

Dr. FAZAKAS SÁNDOR:*Vályi Nagy Ervin etikájának aktualitása*

Vályi Nagy Ervin teológiai öröksége és aktualitása elemzőkézségének és etikai ítéletalkotásának metodikájában áll. Abban lehet újból inspiráló, hogy nem recepteket ad, hanem megtanít kérdezni, összefüggéseket feltárni, ugyanakkor fenntartással kezelni minden régi és újkeletű magabiztosságot. Ez az etika mélyen krisztologikusan megalapozott etika, a „Krisztusban maradás” vagy az „Úrhoz méltó” (Kol 1,10) életvitel erkölcsisége. Az előadás ennek az etikának a mozgatórugóit tárja fel, hangsúlyozva, hogy Vályi Nagy Ervin életműve korántsem periferikus jelenség, hanem méltán érdemel helyet a 20. századi európai protestáns teológiai-etikai koncepciók tárházában.

Fazakas Sándor (szül. 1965), egyetemi tanár. A Debreceni Református Hittudományi Egyetem Szociáletikai Tanszékének tanszékvezető professzora. 2005–2011 között az egyetem rektora, 2015 óta a Doktori Tanács elnöke és a Doktori Iskola vezetője. A BBTE tiszteletbeli doktora és társult oktatója, az MRE Doktorok Kollégiuma Rendszeres Teológiai Szekciójának elnöke, több nemzetközi tudományos testület és szakmai grémium tagja. fazakass@drhe.hu

Dr. FÜSTI MOLNÁR SZILVESZTER:*A keresztyén egyház és a kontextus változásai. Hogyan segítheti a liminalitás fogalma az ekkológiát?*

Az átmenetiség korában élő egyház megkerülhetetlen feladata, hogy állást foglaljon az értékorientáció új irányait illetően. Tanulmányunkban ezeknek a folyamatoknak a bemutatására törekszünk. Victor Turner brit antropológus 'társadalmi dráma' elmélete és azon belül a *rituálé*, *liminalitás* (küszöblét) és *communitas* fogalmai sok szempontból találó leírása lehet azoknak a társadalmi jelenségeknek, amelyek az egyháztársadalmat is jellemzik. Ebben az értelmezési keretben az egyház teológiai és intézményes önreflexiójára fókuszálunk a jelenkor árnyaltabb megértésére törekedve.

Teológiai tanulmányait a Sárospataki Református Teológiai Akadémián végezte. Doktori fokozatot az Amsterdami Szabad Egyetemen szerzett. 1998 óta a Sárospataki Református Teológiai Akadémián tanít rendszeres teológiai tárgyakat. fusti@tirek.hu

Dr. HORVÁTH LEVENTE:*Facie ad faciem – nincs tehát alibi a létben. Tavasz Sándor és Lukács György Kierkegaard-recepciójáról*

Ismeretes Kierkegaard három létmódstádiuma, az esztétikai, az etikai és a vallási, melyek közül a harmadik az *Akéda* értelmezésére épül. Nálunk Tavasz Sándor és Lukács György körülbelül egyidőben kísérli meg a Kierkegaard-recepciót. Egyik bölcselő sem találhat alibit a létezés alól, sőt – *horribile dictu* – az Ábrahám próbatétele alól sem. Hogyan válaszoltak e kihívásra? A kérdést kötelesek vagyunk feltenni – immár önmagunknak. A neomarxista készítésnek (is) kitett posztmodern korban hogyan válaszol a saját egzisztenciális tájékozódásunk arra, hogy „nincs alibink a létezés alól”?

Lelkipásztorként a Bonus Pastor Alapítványát és Református Mentő Misszióját vezetője közel három évtizede. A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben a lelkigondozás terén a motivációs interjú (MI) módszertanát és missziológiát oktat. Kutatásai homlokterében a teológia relációs etikai és egzisztenciálfilozófiai vetületei és összefüggései állnak. Mindezt a gyakorlati teológia kontextuális lelkigondozói praxisában vizsgálja, elsőbbséget adva az evidencia-alapú kutatásnak. Luther nyomán a theologia crucist vallja, nem mint egy teológiai irányzatot, hanem mint teológiai habitust. leventelhorvath@gmail.com

Drd. JUHÁSZ ÁBEL:*Tavasz Sándor kálvinizmusa*

A trianoni lelki apátiát követően – ebben a speciális magyar kisebbségi helyzetben – egy új irányzat fejlődött ki, a transzilvanizmus, mely a megváltozott társadalmi körülmények okán újra értelmezte és megfogalmazta az erdélyi magyar társadalom jövőképét. Ennek része a 20-as évek teológiai úrkeresése – elsősorban Tavasz és Makkai munkássága –, amely egyrészt megpróbálja a kálvinizmust a transzilvanizmus szolgálatába állítani, másrészt a kálvinizmusnak keres új célt az erdélyi társadalomban. A kálvinizmus világnézeti vizsgálata transzilvanista háttérrel, Tavasz publicisztikájában egyéni látásmódot eredményezett.

Juhász Ábel (Kézdivásárhely, 1976) telekfalvi (Hargita m.) református lelkipásztor. Tanulmányait a kolozsvári, nagyszebeni és sárospataki teológiai intézetekben végezte, fél évig a Vrije Universiteit Amsterdam kutatói ösztöndíjával képezte tovább magát. 2011–2014 között a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara Doktori Iskolájának hallgatója, ahol abszolutóriumot szerzett. Kutatási területe az egyház és társadalom kapcsolata, valamint az egyházi kommunikáció- és diskurzuselemzések, illetve a két világháború közötti erdélyi teológiatörténet. sykita2@gmail.com

Dr. JUHÁSZ TAMÁS:*Isten országa és az egyház kapcsolata Tavasz Sándornál*

„Minél jobban érzi magát valamely földi egyház a világban, annál nagyobb a veszedelem, amely fenyegeti, mert ez azt jelenti, hogy elszakadóban van láthatatlan életfeltételeitől, láthatatlan alapjától. Az önmagában álló és az önmagában élő egyház hamarosan a hitnek és az evangéliumnak álpótlékává válik, és hamarosan oda húzódik a polgári jóllét közelébe s a Kijelentéstől elszakadva. Szociális, vagy nemzeti hasznossági egyletté válik. Mindezekből egészen világos, hogy bármely látható egyház a láthatatlan egyház nélkül lehet nagyszerű szervezet, de nem egyház. (...) Amelyik egyház földi hatalommal és eszközökkel, emberi találékonysággal és megalkuvásokkal az Új-Jeruzsálemet, Isten országát megvalósíthatónak véli, annak az egyháznak nincs szüksége az isteni kegyelemre, vagy ha igen, akkor azt egyszer s mindenkorra birtokba vette és emberi-papi adminisztráció alatt tartja. Amelyik egyház mindent megnyert, amit csak ezen a földön meg lehet nyerni, az valóban mindent elveszített, amit nem lehet emberi erőfeszítéssel megnyerni.” (Tavasz Sándor: *Református keresztyén dogmatika*, 53. fejezet)

A fenti idézettel utalok arra az egyházkritikára, amelyet a dogmatikán kívül Tavasz más írásai-ban is megvizsgál, illetve más kortárs teológusok gondolataival egybe vetek.

juhasztamas.erdely@gmail.com

Dr. KOVÁCS BARNA*A 'bizalom követelése' Knud Ejler Løgstrup szemléletében*

A bizalom: lehetőségfeltétele a hétköznapi élet tevékenységeinek – ugyanakkor kockázatvállalás is. E két szempont feszültségének tárgyalásához Løgstrup *The Ethical Demand* című művéhez fordulunk. Milyen kapcsolat található a *demand* és a *trust* fogalma között? Løgstrup a *demand* (fordring) kifejezést annak az elgondolására használja, hogy valamit követelnek tőlünk anélkül, hogy ez a követelés parancs lenne.

Løgstrup értekezése Kant és Kierkegaard tovább gondolásának tekinthető. Egy kommunikatív etika lehetőségének a kérdése is feltehető. A teleologikus és a deontologikus etikához képest egy harmadik lehetőség mutatkozik meg. Løgstrupra alapozva a kommunikatív etika elkülöníthető a habermasi megközelítéstől és a hatalomnak, valamint a normának egy olyan felfogására alapoz, amely nem pusztán a társadalmi erők terméke, hanem egy belső konstitúció eredménye (Thomassen, 1985/1992). E fordulattal pedig visszaérkezünk egy alapvető belátáshoz, amely a bizalom és a hatalom közötti összefüggésekre kérdez rá.

Kovács Barna (1979) – filozófiatanár, egyetemi adjunktus, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Marosvásárhely
barnakovacs@yahoo.com

Dr. KOVÁCS KRISZTIÁN:*Kultúra és művészetek a XX. századi német teológiában (Barth, Bonhoeffer, Tillich)*

Napjainkban egyre több kontextusban merül fel a „keresztyén nyugati kultúra” kérdése; miközben a politikai közgondolkodás előszeretettel beszél a keresztyén nyugat alkonyáról, aközben a teológiában nem lehet elhallgatni azokat a korábbi XX. századi felismeréseket, amelyek eleve fenntartásokkal közelítettek a kérdéshez, s egyáltalán a keresztyén nyugat realitásához. Ugyanakkor az egyházon belüli spirituális és liturgiai útkeresés során éppen úgy, mint az egyház társadalmi és kulturális szerepét, vagy éppen szolgálatát tekintve szintén megkerülhetetlen kérdés, hogy miként tekintünk a kultúrára a teológia módszertanával. Az előadás átfogóan foglalkozik a XX. századi protestáns teológia kultúraértelmezésével mindenekelőtt Karl Barth, Dietrich Bonhoeffer és Paul Tillich munkásságát érintve, azzal a nem burkolt céllal, hogy a felismeréseket a mai sajátos református spirituális, liturgiai útkeresések és az egyház és kultúra kapcsolatának kritikus vizsgálata során megfontolandó szempontokként megfogalmazza.

Kovács Krisztián (PhD, 1977), református lelkész, a DRHE Szociáletikai és Egyházzsociológiai Tanszékének oktatója.

tubalkain77@gmail.com

KOVÁCS SZABOLCS:*A szerencsétlenség mint az Istenhez vezető út Simone Weil gondolkodásában*

Simone Weil élete nem más, mint egy misztikus aszkéta tanúságtétele. Mintha az életének célja lett volna az, hogy a szenvedők iránti együttérzés miatt ő maga is szenvedjen. Nem véletlen, hogy filozófiája, hite szerint a legmélyebb szenvedésben, a szerencsétlenségben tapasztaljuk meg igazán Isten szeretetét. Egyedi módon mutat rá arra, hogy a szerencsétlenség által nagyon sok ember részesül Krisztus keresztyénben – így pedig Isten szeretetében.

Kovács Szabolcs Brassóban született és nevelkedett, teológiai tanulmányait a KPTI keretében végezte, kolozsvári segédlelkészséget követően a gegesi református egyházközség lelkipásztorra lett. Férj és édesapa. „A szolgálatok során tapasztalom, hogy áldás lelkipásztornak és teológusnak lenni. Valóban izgalmas az élet nagy kérdéseire keresni a válaszokat.”

kovacsaszabolcs94@gmail.com

Dr. LENGYELNÉ PÜSÖK SAROLTA:*Az Isten képmására, férfivá és nővé teremtett ember*

A keresztyénség történetének első két évezredében összességében nem változott annyit a férfi és női szerepek megítélése és egymáshoz való viszonyulásuk, mint az utóbbi évtizedekben. A magyar református teológiai párbeszédben sem odázhathatjuk tovább ezt a kérdéskört, annál is inkább, mert egyháztagjainkat számos külső behatás éri, ezért kérdően várják saját közösségünk útjelzőit.

Lengyelne dr. Puskos Sarolta, egyetemi docens a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Református Teológiai és Zeneművészeti Karán
pusoksarolta@rt.ubbcluj.ro

Dr. NAGY ALPÁR CSABA:*100 éves az erdélyi református belmisszió – tanulságok egy mai ekléziológia számára*

A trianoni békeszerződés után az erdélyi református egyház lassan ébredt a gyökeres változások okozta sokkból. „Nemzeti kultúránk és nyelvünk egyetlen védelmezője az egyház lett” – írja Musnai László, ez a mondat pedig a belmissziós folyamat *spirituális* hozadéka mellett annak *társadalmi* szerepére is utal. Az egyház belmissziójának tehát – a saját spirituális identitása és társadalmi relevanciája megerősítése érdekében – két irányúnak kellett lennie. Ez a kettős irányultság viszont elég gyakran reflektálatlanul maradt, ami gyakran zavarokhoz és konfliktusokhoz vezetett. Száz évvel a trianoni békeszerződés után úgy tűnik, hogy az egyház még mindig a párhuzamos kisebbségi magyar identitás építésén fáradozik. Milyen tanulságok vonhatók le száz év távlatából a mai ekléziológia számára? Ezekre a kérdésekre keres választ az előadás.

Nagy Alpár Csaba (1977), egyetemi oktató a BBTE Református Tanárképző és Zeneművészeti Karán és egeresi református lelképásztor. 2010-ben szerzett doktori fokozatot egyháztörténetből, kutatási témája a két világháború közötti református egyháztörténet. 2019 óta okleveles gyászkiadó. Négy gyermek édesapja.
alparka@gmail.com

Dr. NÉMETH TAMÁS:*Idő és eszkatológia*

Az idő, amelyet értünk és mégsem értünk: sem pontos definícióját, sem pontos mérését, sem lelki megértését nem sikerült tisztáznunk, mivel nem tudjuk kívülről szemlélni. Ha áttekintjük az időről való gondolkodás filozófiáját, sok érdekes és részlegességében igaz megoldásra találunk.

A Szentírás alapján viszont közelebb kerülhetünk az idő lényegéhez, a teremtett idő jelentőségéhez ugyanúgy, mint a teremtetlen idő valóságához.

Az idő megértése az Örökkévaló szempontjából nézve oldódik meg, mert aki Krisztusban van, annak örök élete van – minden időfogalom eszkatológiai értelmet nyer tehát; nem félelmet kelt az idő múlása, hanem értelmet nyer az örökkévalóság fényében.

Dr. Németh Tamás, egyetemi tanár, a Pápai Református Teológiai Akadémia rektora. Doktori értekezésében az ógyeház eszkatológiájával és ennek hatástörténetével, míg habilitációs munkájában Kálvin Szentháromság-tanával foglalkozik. Nős, gyermekei Ábel és Abigél.
ntamas@indamail.hu

Dr. PAPP GYÖRGY:*A dogma, dogmatörténet és dogmatika összefüggései*

A tervezett előadás célkitűzése filológiai és tudományelméleti alapon megvizsgálni a dogma szó szemantikai mezejét, és az így nyert eredmények alapján tágabb összefüggésrendszerben szemléltetni a dogmatörténet és a dogmatika viszonyát. Vizsgálatunk során arra összpontosítunk, hogy felmutassuk: a rendszeres teológiának eme két ága (a szemantikai mező által meghatározott természetéből adódóan) hogyan mutat egy zárt, vagy bezáródó-félemben lévő földi rendszer felől az istenismeret végtelenül nyitott világa felé.

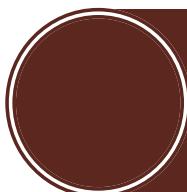
Papp György (1983, Beszterce/Bethlen), a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet adjunktusa, ahol héber és görög nyelvet, valamint ógyeházi dogmatörténetet tanít. Kutatási területét a Szentírás különböző nyelvi és történeti, illetve a korai keresztyén dogmatörténet teológiai és írásmagyarázati kérdései határozzák meg.

Dr. PAPP ZSOLT:

Tolerancia és társadalmi jogosság Jézus etikája alapján

A jézusi erkölcs kompromisszummentessége elutasítja mind az önző, önfenntartó impulzusokat, mind pedig azt az ösztönös önvédelmet, amely másokkal szembeni agresszióval hoz létre különböző egyéni és politikai felépítményeket. Ezen a ponton feltehetjük magunknak a kérdést, hogy mennyire alapozhatjuk a jézusi tanításra keresztyén kultúránk politikai eszközök útján történő védelmét? Nyilvánvaló, hogy lelki és társadalmi nyugalomunk szempontjából egy keresztyén alapokon álló nemzetpolitika értéke felbecsülhetetlen számunkra. Ennek ellenére, nagyon óvatosan kell a keresztyén minősítést használnunk az önkonzerválás folyamatában, hiszen Jézus etikai tanítása éppen a földi biztonságtól és komfortzónánktól próbál bennünket elmozdítani. Ebben a gyakorlatban pedig számítnunk kell a kötődéseink elszakadásával és hagyományaink szétmorzsolódásával is...

Papp Zsolt (Dicsőszentmárton, 1970) a Kézdimárkosfalvai Református Egyházközségben kezdte pályafutását; évekig tartó New York-i lelkipásztori munkát követően, 2015 óta ugyanitt szolgál. Jelenlegi posztdoktori tanulmányi szabadságát hollandiai kutatással tölti. Doktori tézise és a hozzá köthető kutatásai témája: az erdélyi társadalom és az abban alkalmazható keresztyén alapú társadalmi igazságosság gyakorlati formái – Reinhold Niebuhr gondolatai alapján. pzsoltus@yahoo.com

Dr. PETHŐ SÁNDOR

Kolozsvártól Budapestig. Somló Bódog elfelejtett filozófiai műve

Több mint száz évvel elkészülte és majdnem ugyanennyivel első megjelenése (1926) után először jelent meg most magyarul Somló Bódog posztumusz filozófiai műve, a *Gedanken zu einer ersten Philosophie* – Pethő Sándor fordításában. A könyv a magyar filozófiatörténet igazi legendája; nemzedékek emlegették, de töredékes formája, nehéz nyelvhasználata miatt mindeddig kevésbé épült be a tudományos köztudatba. Mitől jelentős ez a mű? Mennyiben változtatja meg Somlóról kialakult képünket? Érdemes-e teológusként is kézbe venni? Az előadás ezekre a kérdésekre keres választ.

Jogi, filozófiai, klasszika-filológiai és teológiai diplomával rendelkezik. Politika és jogfilozófia témakörben szerzett doktorátust, majd társadalomfilozófia és etika témakörben habilitált. Jelenleg a KRE Hittudományi Karának Filozófia Tanszékén dolgozik, tanszékvezető egyetemi tanár beosztásban. petho.sandor@gmail.com

Drd. PÉTERY-SCHMIDT ZSOLT:

A Szentháromság dogmájának haszna a politikai teológiában. Erik Peterson és Carl Schmitt vitájának teológiai olvasata

A politikai teológia egyik fontos XX. századi vitája Erik Peterson és Carl Schmitt között zajlott. Különböző álláspontokból közelítették meg annak a kérdését, hogy lehetséges-e egy olyan politikai teológia, melyben a fogalom két alkotóeleme megőrzi eredeti jelentését. A különböző álláspontokból adódik, hogy elbeszélnek egymás mellett, így a vitát ugyan lezárni nem lehet, de tanulni belőle igen: a Szentháromság jelentőségét egy teológiai politikai teológiában.

dr. Pétery-Schmidt Zsolt 2010-ben végzett a KRE Állam- és Jogtudományi Karán, 2018-ban a Hittudományi Karán. Ebben az évben kezdte meg tanulmányait is a KRE Doktori Iskolájában. Kutatása Carl Schmitt politikai teológiájának teológiai kiértékelését célozza. Jelenleg a Dunakeszi Református Egyházközség beosztott lelkésze és kormánytisztviselő a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárságán. petery.schmidt@gmail.com

Dr. PÓLYA KATALIN

A (társadalmi) nemek harca

A teremtéstörténet nemi differenciáltsággal megalkotott emberére Isten kimondja: „igen jó”. Ez az isteni judícium kérdőjeleződik meg akkor, amikor az első emberpár önmagát emancipálva azt látja jónak, amit Teremtője rossznak mondott, és fordítva: rossznak azt, amit Isten jónak ítélt. A nemek vonatkozásában ezt a fordított értékítéletet látjuk akkor, amikor a kétpólusú „szex” már kevésnek tűnik, és az isteni nivóra törő ember egyre inkább hasadó, multipólusú „gendert” teremt.

Mgr. Pólya Katalin, PhD, adjunktus, Selye J. Egyetem, Református Teológiai Kar, Rendszerezés és Gyakorlati Teológiai Tanszék, Komárom. Fő kutatási terület: feminista teológia és annak bibliai kritikája. polyakata@gmail.com

POP TITUSZ:

Széljegyzetek Pierre Abélard etikájához

Pierre Abélard személye és munkássága több szempontból is színfoltot jelent a 11–12. században. Előadásomban egy kis szeletét szeretném körbejárni életművének: a két etikai művét vizsgálom. A *Dialógus* és az *Etika* is befejezetlen formában maradt ránk, viszont a szövegek elméleti jellegük mellett egy bábáskodó hangot is hallatnak, mely az Hadot-féle *lelkigyakorlatra* emlékeztethet bennünket. Mindennek fényében feltehetjük a kérdést: mi „hasznunk” származhat abból, ha dialógusra lépünk ezen szövegekkel?

A Babeş–Bolyai Tudományegyetem Történelem és Filozófia karán végzett: 2018-ban szerzett alap-, 2020-ban mesterfokú diplomát, filozófia szakon. Jelenleg a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet másodéves hallgatója.
pop.titusz@gmail.com

Dr. SIMON JÁNOS:

Kimozdulás az idegenbe: turisták, menekültek, zarándokok

Mi mozdítja ki a ma emberét otthonából? Az idegenbe való kimozdulás három formáját vizsgáljuk: a turizmust, a menekültkrízist és a kortárs zarándoklat jelenségét. A turizmus manapság egyre inkább vitatott jelenség. Miközben a globális felmelegedés a természeti környezet beszennyezésének egyik fő forrása, egyre többen élnek vele. A menekült jelenség is többféleképpen értelmezhető. Másként látják Közép-Kelet-Európában és másként Nyugat-Európában. A zarándoklat új formáit egyre többen gyakorolják. A zarándoklat penitencia jellege (az önmagamtól és saját vágyaimtól való eltávolodás mint cél) átalakult, és inkább az „önmagam megkeresésének” egyik bevett módja lett. A teológiai etika lencséjén át szemlélve: vajon mi az, amit e jelenségek megértéséhez hozzátehetünk?

Simon János (Kolozsvár, 1982) a kolozsvári Bulgária-telep református gyülekezetének lelkésze, a BBTE doktorandusza, a KPTI óraadó tanára. Teológiai tanulmányait ebben az intézetben végezte, a SRTA keretében börtönlelkészi oklevelet szerzett, Hollandiában folytatott tanulmányokat (Kampen, Leiden, Amsterdam, Groeningen). Egyházzsogi ismereteit a BBTE jogi karának hallgatójaként bővítette. Doktori kutatásában az emberi megbocsátás és exoneráció kérdéskörét vizsgálja.
simonjani@gmail.com

Dr. SÓGOR GÉZA:

Stanley Hauerwas. A politikai teológia haszna kisebbségi helyzetben

Stanley Hauerwas (szül. 1940) AEÁ-beli kortárs teológus. Ekléziológiáját meghatározza a civil vallás kritikája, a keresztyén kultúra hanyatlásának tudomásul vétele. Mára az egyház és a világi hatalom összefonódása miatt az evangéliumból sok minden elveszett. Az egyháznak nem kell a világi hatalmat keresnie, hogy megváltoztassa a világot, mert már önmagában is egy politikai közösség.

Sógor Géza (szül. 1968), a KPTI végzettje (1993), Kányád-Jásfalva (Udvarhelyszék) lelképásztora, Kampenben szerzett mesteri fokozatot A kisebbségi egyház: hátrány, vagy felszabadító érzés? c. dolgozatával (2016). 2020-tól a DRHE doktorandusza. Kutatási témája: Kisebbségi egyház – az egyház, mint kisebbség. A kérdéskör politikai-teológiai megközelítése. Nős, feleségével öt gyermeket nevelnek.
sogeza@gmail.com

Dr. TÓDOR CSABA:

Az analógia fogalma a protestáns teológiában

Az analógia fogalma a katolikus teológiában Aquinói Tamás után inkább a fogalom értelmezésével, rendszerezésével vagy alkalmazhatóságával foglalkozik. Protestáns körökben sem történt lényeges áttörés a fogalom körül. Kierkegaard mondja a *Filozófiai töredékek*-ben, hogy Isten a hitben, Igéjében, Jézus Krisztusban újjáteremti az embert: megszünteti a köztük lévő *hasonlólanságot* azáltal, hogy megérteti és megszeretteti önmagát. Különösen a szeretetben valósul meg az új analógia Isten és az ember között, mert Isten természetesen a szeretet. A szeretet által mozgatva Isten így örökké elhatározza, hogy kinyilatkoztatja Önmagát.

Tódor Csaba a KPTI unitárius karán tanít rendszeres teológiát. Három gyermek édesapja, a Székelykeresztúri gyülekezet lelkésze. Kutatási témája a halálhoz kapcsolódó rítusok szerkezetének, teológiájának tanulmányozása rendszeres teológiai szempontból.
todorcsaba@proteo.hu

Dr. TONK MÁRTON:

Tavaszy Sándor filozófiai és közéleti tevékenysége

Előadásunkban – László Dezső jelzőivel élve – „a hagyományos erdélyi magyar tudományosság *doyen*-je, *great old man*-je”, a teológus-filozófus Tavaszy Sándor (1888–1951) bölcseleti és közéleti munkásságát igyekszünk összefoglalni. A teológia és a tudományegyetem professzoraként, a dialektika teológia és az egzisztenciafilozófia első erdélyi képviselőjeként, ugyanakkor püspökhelyettesként, EME elnökként, tudományos folyóiratok szerkesztőjeként, az Erdélyi Helikon és az Erdélyi Kárpát Egyesület tagjaként tekintélyes filozófiai-közéleti életművet hagyott maga után. Örökségének ilyen irányú összegzése mellett előadásunkban emléket kívánunk állítani Tavaszy kivételes emberi személyiségének is.

Tonk Márton (1973–), filozófiatörténész, egyetemi professzor, a Sapientia EMTE Nemzetközi kapcsolatok és európai tanulmányok tanszékének oktatója, 2021-től az egyetem rektora. Kutatási területe – a filozófiai, politikai eszmetörténet mellett – az oktatáspolitikai, a kisebbségelmélet, a kisebbségi eszmetörténet. Több monográfia, kötet szerzője, jelentős szakmai eredményei közé tartoznak a két világháború közötti erdélyi magyar filozófiai tradíció terén végzett kutatásai, a „kolozsvári (Böhm) iskolához” tartozó Tavaszy Sándor filozófiai hagyatékának feldolgozása. A határon túli magyar tudományosságért kifejtett tevékenysége elismeréseként 2020-ban az MTA Arany János-érmében részesült.
tonkmarci@sapientia.ro

Dr. VISKY S. BÉLA:

A Radikális Ortodoxia és annak negyvenkét tétele

A *Radikális Ortodoxia* kortárs teológiai irányzat az angolszász akadémiákon. Legmeghatározóbb alakjának, John Milbanknak egyik programadó írását vizsgálom, melyet *Posztmodern kritikai augusztinianizmus* címmel tett közzé. Az írás alcíme: *rövid summa negyvenkét válaszban fel nem tett kérdésekre*. Az áttekinthetőség kedvéért a szerteágazó három és fél tucatnyi választ négy nagyobb tematikus egységbe tömöríttem, melyek a teológia új helyzetéről, a posztmodern teológiáról, az ontológiai erőszak és az Ágoston-féle mennyei béke szembeállításáról, valamint Krisztus áldozatának és feltámadásának értelméről szólnak.

Dr. Visky S. Béla (sz. 1961), a KPTI rendszeres teológia tanszékének professzora. Tizenkét évig gyülekezeti lelkész, 1996 óta tanít a BBTE-n, illetve 2013-tól a KPTI-ben. Tanulmányait és kutatásait Kolozsváron (lelkészképzés, PhD phil.), Genfben, Bázelen, Budapesten (PhD theol.), Párizsban, Edinburghban, Debrecenben (habilitáció) végezte. Kutatási területei: a teodiceakérdés, V. Jankélévitch, Bonhoeffer, J. Moltmann, logoterápia, Radikális Ortodoxia, apologetikai kérdések. Műfordító – teológiai és filozófiai munkákat tolmácsol magyarra angolból, németből, franciából, románból. Nős, három gyermeke, két unokája van.
viskybela@proteo.hu

Dr. VITUS-BULBUK ISTVÁN:

A teológia lehetősége

A XXI. század nagy vitáit rólunk (is), de már nélkülünk vitatják meg. Ma már mindenki tudja, a teológia (újból) megkerülhetetlenné vált. Mégis az elmúlt évtized talán legfontosabb morálfilozófia vitáján egy teológus sem volt. Egy amerikai filozófus (Sam Harris) és egy kanadai származású klinikai pszichológus (Jordan B. Peterson) szállt vitába, olyan kérdésekre keresve a választ, amelyek számunkra, teológusok számára, több mint otthonosan „szólnak”. Ott se voltunk. Meg sem hívtak.

Dr. Vitus-Bulbuk István, az Ajtoni Református Egyházközség lelkésze, valamint a kolozsvári Apafi Mihály Református Egyetemi Kollégium lelkész igazgatója.
vitusbistvan@gmail.com

Dr. ZALATNAY ISTVÁN:

*Keresztyén univerzalizmus és történelmi jelen erkölcsi parancsa.
Tavaszy Sándor teológiai útkeresése az 1920-as években*

Tavaszy Sándort az 1920-as években egyszerre éri két alapvető hatás: egyrészt a dialektikus teológia, amelyből az egyház közéleti jelenlétből való visszahúzódása fakadna, másrészt az erdélyi magyarság kisebbséggé válása, amely éppen az ellenkezőt követeli meg az egyháztól. A kettő összeegyeztetésére irányuló teológiai kísérletei ma is inspirálók arra nézve, hogy mi a teológia, mit jelent teológusnak lenni.

Dr. Zalatnay István, református lelkész (Erdélyi Gyülekezet, Budapest), egyetemi docens, KGRE Bölcsészettudományi Kar
zalatnay.istvan@gmail.com

